

Liikunnan taloudellinen eriarvoisuus: perheen taloustilanteen yhteys liikkumiseen ja liikuntaharrastamiseen lapsilla

Kirjoittaja(t): Aarresola, Outi¹, Villberg, Jari¹, Tammelin, Mia², Kokko, Sami¹

Kirjoittajien taustayhteisö(t):

1 Jyväskylän yliopisto

2 Tampereen yliopisto

Asiasanat: lapset, nuoret, liikunta, eriarvoisuus

Tausta:

Tämä tutkimus käsittelee liikunnan eriarvoisuutta kysymällä, miten perheen taloustilanne on yhteydessä lasten ja nuorten liikkumiseen ja liikuntaharrastamiseen.

Liikuntamahdollisuuksien ja liikuntakäyttämisen eriarvoisuus on noussut kiinnostuksen kohteeksi liikuntapolitiikassa erityisesti 2010-luvun puolivälistä alkaen. Fyysinen aktiivisuus on tärkeää lasten ja nuorten hyvinvoinnille, ja liikuntapolitiikan tueksi on tehty muun muassa lapsille ja nuorille tutkimusperustainen liikkumissuositus. Harrastukset puolestaan voidaan tulkita lasten ja nuorten sosiaalisiksi ja sivistykselliseksi perusoikeudeksi. Tutkimuksen eriarvoisuuden tarkastelu liitettiin toimintamahdollisuuksien teoriaan ja Görän Therbornin (2014) eriarvoisuuden käsitetarkasteluun.

Menetelmät:

Perheen taloustilannetta tarkasteltiin FAS-III-muuttujilla, jotka ovat käytössä WHO-koululaistutkimuksessa. Vastaajat jaettiin kolmeen talousryhmään: alimpaan, keskimmaiseen ja ylimpään. Liikunnan osalta tarkasteltiin ensinnä liikkumissuosituksen mukaista liikkumisen määrää. Toiseksi tarkasteltiin liikuntaharrastamista osallistumisena eri liikuntakonteksteihin: vapaa-ajan kerhotoimintaan, urheiluseuratoimintaan, yritysten palveluihin ja liikkumista omaehtoisesti. Tutkimuksen aineistona oli vuoden 2022 valtakunnallinen Lasten ja nuorten liikuntakäyttätyminen Suomessa -tutkimus (LIITU-tutkimus), vastaajina 7209 3.–9.-luokkalaista. Perheen taloustilanteen yhteyttä liikkumiseen ja liikuntaharrastamiseen tarkasteltiin ristiintaulukoinnilla ja khiin neliö -testillä.

Tulokset:

Tulosten mukaan perheen taloustilanne on yhteydessä sekä liikkumisen määrään että harrastamiseen kerhoissa, urheiluseuroissa, yrityksissä ja omaehtoisesti siten, että liikuntaa on eniten ylimmän talousryhmän lapsilla. Liikuntaharrastaminen myös kasautuu siten, että liikunnan harrastaminen vähintään kahdessa eri kontekstissa on yleisempää ylimmässä talousryhmässä kuin keskimmaisessä ja alimmassa talousryhmässä.

Johtopäätökset ja sovellettavuus:

Tutkimuksen tulokset auttavat ymmärtämään taloudellisen eriarvoisuuden ilmenemistä lasten ja nuorten liikunnassa sekä arvioimaan liikuntapolitiittisten toimien ja nykyisten käytäntöjen riittävyttä eriarvoisuuden poistamisessa. Lisäksi liikunnan edistämistä on tarpeellista tarkastella myös eriarvoisuuden teoriaa hyödyntäen.